

XALQARO LOYIHALARDA TIL TO'SIQLARINI YENGISHDA INGLIZ TILINING O'RNI

Qo'chqorova Dilnoza Karimbergen qizi

Bank moliya akademiyasi magistranti.

Fayziyev Samandar

Ilmiy rahbar.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17066653>

Annotatsiya. Ushbu maqolada xalqaro loyihalar jarayonida uchraydigan til to'siqlari va ularni bartaraf etishda ingliz tilining tutgan o'rni tahlil qilinadi. Xalqaro hamkorlikda samarali muloqot tashkil etish jarayoni mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanishi, xorijiy investitsiyalarni jalb etishi va global hamkorlikni kengaytirish uchun muhim omil sanaladi. Xususan, BMT, Jahon banki, Yevropa Ittifoqi va Osiyo Taraqqiyot Banki kabi yirik tashkilotlar loyihalarida ingliz tilidan foydalanish xalqaro muloqotning asosiy vositasiga aylangan. Maqolada ingliz tilini o'qitish orqali til to'siqlarini kamaytirish, mutaxassislarning kommunikativ kompetensiyasini oshirish hamda madaniyatlararo aloqalarni mustahkamlash masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: xalqaro loyihalar, til to'siqlari, ingliz tili, muloqot samaradorligi, madaniyatlararo kommunikatsiya, xalqaro tashkilotlar.

Kirish

Globalizatsiya sharoitida xalqaro loyihalar mamlakatlar o'rtasida iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy aloqalarni rivojlantirishning muhim vositasiga aylandi. Hozirgi kunda davlatlar xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda turli sohalarida – moliya, ta'lim, ekologiya, raqamli texnologiyalar va infratuzilma bo'yicha yirik loyihalarni amalga oshirmoqda. Bunday loyihalarda muvaffaqiyatning asosiy omillaridan biri – samarali muloqotdir.

Amaliyot shuni ko'rsatmoqdaki, til to'siqlari xalqaro loyihalarda muhim muammolardan biri hisoblanadi. Loyiha ishtirokchilari o'rtasida tushunmovchiliklar, axborotning noto'liq yetkazilishi yoki noto'g'ri talqin qilinishi jarayon samaradorligini pasaytiradi. Shu sababli, ingliz tili xalqaro hamkorlikda asosiy aloqa vositasi sifatida e'tirof etilib, uni o'qitish va samarali qo'llash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Asosiy qism

Xalqaro loyihalarda til to'siqlari muammosi

Xalqaro loyihalarda turli millat, madaniyat va mutaxassislik vakillari ishtirok etadi.

Bunday sharoitda til to'siqlari yuzaga kelishi tabiiydir. Natijada:

- muzokaralarda kelishmovchiliklar paydo bo'ladi,
- hujjatlar va hisobotlar noto'g'ri talqin qilinadi,
- vaqt va resurslar samarasiz sarflanadi.

Masalan, BMTning ayrim loyihalarida til muammolari sababli qarorlarni qabul qilish jarayoni cho'zilib ketgani kuzatilgan. Jahon banki loyihalarida esa turli mamlakat mutaxassislari o'rtasidagi muloqotda ingliz tilini bilish darajasi past bo'lsa, loyiha samaradorligi sezilarli kamayishi mumkin.

Ingliz tilining global aloqa vositasi sifatidagi ahamiyati

Bugungi kunda ingliz tili xalqaro biznes, diplomatiya, ilm-fan va ta'limda universal til sifatida tan olingan.

UNESCO va Jahon banki hisobotlariga ko'ra, xalqaro loyihalarning 70 foizdan ortig'i ingliz tilida olib boriladi. Ingliz tilida erkin muloqot qila oladigan mutaxassislar xalqaro hamkorlikda tezroq moslashadi va samarali natijalarga erishadi.

Misol uchun, Yevropa Ittifoqi tomonidan amalga oshirilayotgan Erasmus+ dasturi doirasida ishtirokchilar uchun asosiy talab – ingliz tilini bilish hisoblanadi. Shu orqali turli mamlakatlardan kelgan talaba va mutaxassislar birgalikda ishlash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Xalqaro tashkilotlar tajribasi

- **BMT** – rasmiy tillar bir nechta bo'lsa-da, loyihalar va konferensiyalarda ingliz tili asosiy aloqa vositasi sifatida qo'llanadi.

- **Jahon banki** – moliyaviy loyihalar va hisobotlar asosan ingliz tilida tayyorlanadi.

- **Yevropa Ittifoqi** – ko'p millatli hamkorlikda ingliz tilidan foydalanish integratsiyani osonlashtiradi.

- **Osiyo Taraqqiyot Banki** – mintaqaviy loyihalarda ingliz tili asosiy ish tili sifatida xizmat qiladi.

Ushbu misollar xalqaro tashkilotlarda ingliz tilining nafaqat aloqa vositasi, balki hamkorlikni muvaffaqiyatli yo'lga qo'yish vositasi ekanini ko'rsatadi.

Ingliz tilini o'qitish orqali muloqot samaradorligini oshirish

Til to'siqlarini yengishda asosiy yechimlardan biri – ingliz tilini sifatli o'qitishdir. Bu jarayonda quyidagilarga e'tibor qaratish muhim:

- **Kommunikativ yondashuv** – grammatikani o'rganish bilan birga amaliy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish.

- **Kasbiy terminologiya** – loyiha sohasiga oid (moliya, bank, IT, ekologiya) atamalarni o'rgatish.

- **Madaniyatlararo kompetensiya** – turli madaniyat vakillarining nutqini to'g'ri qabul qilish va ularga moslashish ko'nikmasini shakllantirish.

Shuningdek, xalqaro tashkilotlar tomonidan tashkil etiladigan maxsus ingliz tili kurslari mutaxassislarning til kompetensiyasini oshirib, ularni global mehnat bozorida raqobatbardosh qiladi.

Xulosa

Xalqaro loyihalarda til to'siqlari samarali hamkorlikka jiddiy to'sqinlik qiladi. Ingliz tili esa bunday muammolarni yengishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Uni o'qitish orqali mutaxassislarning muloqot ko'nikmalari, kasbiy terminologiyani bilishi va madaniyatlararo aloqalarni yo'lga qo'yish imkoniyatlari kengayadi. BMT, Jahon banki, Yevropa Ittifoqi va Osiyo Taraqqiyot Banki tajribasi shuni ko'rsatadiki, ingliz tilini bilish xalqaro hamkorlik va loyiha samaradorligining kafolatidir.

Shu bois, mamlakatimizda ham ingliz tilini puxta o'zlashtirishga alohida e'tibor qaratish nafaqat ta'lim tizimi, balki iqtisodiyot va xalqaro hamkorlikni rivojlantirish uchun ham muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. United Nations. Annual Report. New York, 2023.
2. World Bank. World Development Report. Washington, 2022.
3. European Union. Erasmus+ Programme Guide. Brussels, 2023.
4. Asian Development Bank. Annual Report. Manila, 2022.
5. Crystal, D. *English as a Global Language*. Cambridge University Press, 2019.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–5117-sonli qarori, 2021 yil 19 may – “Ingliz tilini o‘qitishni takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
7. Fayziyev S. *Loyiha boshqaruvi va xalqaro hamkorlik*. Toshkent: “Iqtisodiyot”, 2022.